

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 13 / 14

91. ÅRGANG

23 . JUNI

1979

BISKOP GOEBELS INNSETTELSE I TROMSØ	S. 2
THOMAS AQUINAS	S. 6
BISPEVIGSEL I ROMA	S. 8
MUNKEN I TELEMARK	S. 10

NESTE NUMMER KOMMER 18. AUGUST 1979

Biskop Goebels innsettelse

Biskop J. W. Grans preken

Lenge, alt for lenge synes vel de fleste, har kirkedistriktet Nord-Norge ført en usikkerhetens tilværelse: helt siden biskop Wember gikk fra borde i slutten av 1975 til Roma kunngjorde den nye ordning for Nord- og Midt-Norge, og samtidig sa klart fra om hvem som skulle være overhyrde her i Nord og med hvilken titel.

Den Apostoliske Delegats nærvær her idag i egenskap av innsettende instans, besegler imidlertid nu overbevisningen om at formell orden og stabilitet atter hersker i dette stift.

Deo Gratias! — Gud være lovet! — er ikke bare en liturgisk akklamasjon, det er også et lettelsens sukk.

Vi sa disse ord i fellesskap etter lesningen, kanskje uten å tenke over deres mere spontane betydning.

Paulus som jo talte til oss i sitt brev til Timoteus er — la oss medgi det — heller kravstor i sin beskrivelse av biskopens nødvendige egenskaper (1. Tim. 3, 1—7). At Paulus og kristenfolket med ham gjerne ville ha en overhyrde som innfrir alle disse forventninger — bortsett fra dette med hustruen — kan være skremmende for kandidaten selv; for det er jo han som skal innfri disse mange krav og dét ikke bare av og til, men kontinuerlig og for all fremtid. Kan det ikke — i det minste fra den nyviede biskops synspunkt — se ut som om både Paulus og Kirken krever det umulige, lar alt for meget avhenge av én mann? Vi biskoper, det må jeg medgi, føler det ofte slik. Og kanskje føler vi det sterkere etter at Vatikan-konsilet har gjort læren om kollegialiteten — dvs. om biskopenes fellesansvar for hele Kirken — til en grunnpilar i denne Kirkes styre og virke.

Fra selve bispevigselen i Roma. På s. 8 omtales begivenheten nærmere.

Vender vi blikket fra dét en biskop skulle være til dét han er: et vanlig, om enn velutrustet og velutdannet menneske, så er det klart at Kirken synes å ta en stor og ikke ufarlig sjanse ved å sette én mann til å røkte et verv om hvilket all fornuft tilsier at det overstiger —

Den nye biskopen i Nord-Norge —
Gerbard Goebel.

ja, må overstige — hans evner og krefter.

Kan da Kristi Kirke ned gjennom århundrene bevisst løpe en slik risiko? La Kirkens styre og stell — nutidig som fremtidig — være avhengig av menn som umulig kan være stillingen voksen? Intet multinasjonalt selskap ville ta sjansen på å ordne seg slik. Alt for meget står på spill. Men Kirken gjør altså det: Biskopene styrer faktisk de par tusen bispedømmer verden over i eget navn, under eget ansvar. Og stort sett går det forbausende godt, selv om de ikke er de overmennesker dagens tekst forventer. Hvorledes kan dette skje?

Kirken er ikke en organisasjon, men en organisme. Dens liv er betinget av en guddommelig vilje, av en åndelig kraft og en overnaturlig målsetning som gjør at den — Kirken — ikke ligner noe annet samfunn vi kjenner.

Så meget av det Kristus sa og gjorde — og lovet — mens han var blant menneskene, lar seg bare fatte ut fra denne synsvinkel: Han selv var initiativtageren, ikke bare til vår frelse, men til innstiftelsen av Kirken som skulle formidle denne frelse ned gjennom seklene helt til hans gjenkomst. Men han ville gjøre mer: Han påtok seg å opprettholde denne Kirke med sin kraft og sin nåde ufortrødent, slik at hans eget løfte til den

— at helvedets porter aldri skal få bukt med den — skulle bli oppfylt. Kirken vet seg like dypt utilstrekkelig qua menneskelig organisasjon som den vet seg usigelig rik og bærekraftig i sin overbevisning om at Gud — Faderen, Sønnen og Helligånden — stadig vil inngi den kraft og supplere denne dens egen utilstrekkelighet. Vi har lov til, ja, plikter å si med Vår Herre og Mester som uttalte: «Uten meg kan dere intet gjøre.»

Biskopens kall er altså i praksis å leve en slags dobbelttilværelse: I verden, dog øsende kraft av overnaturlige kilder. Ingen enkel eksistens! Tvert om opplever man stadig at man kommer til kort, at man igjen og igjen faller — og alltid på samme måte — men også at man hver gang blir hjulpet opp og på nytt får fast grunn under føttene. Vi kaller det «standens nåde» til forskjell fra nådens stand. For i bispeordinasjonens øyeblikk har det skjedd noe stort og merkelig: man er blitt innlemmet i bispekollegiet, i apostelkollegiets uavbrutte forlengelse ned gjennom seklene. Helligåndens frelsende nåde og kraft gjennomsyrrer dette fellesskap. De mangfoldige messer som hvert sekund frembæres verden over ofrer og ber for biskopene. Folkets egne ofte intense bønner kommer oss tilgode. Marias og helgenenes fortjenester og forbønner nedkaller nåde og hjelp til Kirkens vigslede menn. Selv englenes skarer går uavlatelig i forbønn for dem. All denne store om enn totalt usynlige virksomhet er en realitet som vi vet, ikke minst av erfaring, at vi har lov å regne med. Vissheten gjør oss tillitsfulle, all egen svakhet til tross. «Hå mot,» sa Kristus: «jeg har overvunnet verden.»

Kjære biskop Goebel, når du i din ensomhet strir med de mange umulige oppgaver og krav, da husk at denne ensomhet bare er tilsynelatende. Vi er aldri alene, aldri uten hjelp.

Måtte Gud gi deg rikelig bevis på dette i din gjerning.

Sommer og sol

Sommer og sol
Kommer og går
Med sollyse dager
Og netter
Gir liv igjen
Til naturen
Som ligger
I vinterens
Dvale.

Mennesket uten Gud
Er som et mørkent
Tre
Tomt
Innholdsløst
Sommer og sol
Vekker det ikke til
Live.

fif

Nytt fra NKKF

Norges Katolske Kvinneforbund (NKKF) var i begynnelsen av mai samlet til landsmøte i Trondheim. «St. Olav» har alt opplyst at Aimée Wedset, Oslo, ble valgt til formann. Styrets øvrige sammensetning er denne:

Birgit Solbu (viseformann), Oslo, Jorun Haugsmark (sekretær), Oslo, Sr. Katarina Svenningsen OP (kasserer), Oslo, Olaug Eggen, Larvik.

Varamenn:

Bodil Ruyter, Hamar, Lillyan Johansen, Bergen, Sr. Victorine Schneider, Oslo.

Regionenes årsberetninger ga et innblikk i det store arbeid og engasjement som gjøres av kvinnene i foreningene og i menighetslivet. Kontakten med Verdensunionen WUCWO er tidligere referert i «St. Olav».

På grunnlag av de siste tre års erfaringer ble også NKKF's lover endret.

MODER TERESA-FONDET

Lotteri til inntekt for Moder Teresa-fondet er nå i gang. Dessverre ble lotteriet ikke godkjent som Landslotteri idet slike lotterier krever gevinster av en meget høyere prisklasse (bl.a. bil, TV o.l.). Dette kan dog ikke være til hinder for å få tilsendt lodder/loddbøker fra Sr. Birgitta Flandrup, Elisabethhemmet, Munkerudvn. 52, Oslo 11 og Peggy Bruce, Stordamvn. 44 D, Oslo 6.

Kirke-stat

I et land med «statskirke» er det ikke overraskende at man fra tid til annen retter oppmerksomheten mot forholdet stat og kirke. Dette har vi ofte erfart de senere år — ikke minst i forbindelse med liberaliseringen av abortlovgivningen.

At debatten er et faktum på det offisielle og prinsipielle plan er naturlig, men enkeltpersoner har også gitt tydelig uttrykk for sine meninger. Det siste slår oss kanskje mer, ikke minst når det medfører dyptgripende forandringer i livet til dem det gjelder. Sogneprest Børre Knudsens handlemåte er etter hvert blitt en utfordring og et debatttemne i flere sammenhenger.

Hvor langt kan eller bør kirken strekke seg for å bevare samarbeidet med staten uten å gå på akkord med sitt oppdrag eller autentisitet? At et fordragelig forhold mellom verdslige og åndelige autoriteter er ønskelig, synes temmelig innlysende. Men er det fortsatt mulig når vi kjenner de sekulariserende krefter som råder i et moderne samfunn?

Statskirkeordningen medfører utvilsomt en rekke fordeler og en ikke liten sikkerhet for kirken i Norge. Det er hevet over tvil. Men spørsmålet er om ikke prisen for denne sikkerhet kan bli for høy — en pris som ikke kan måles i kroner og ører. Problemet er vanskelig, og man kan ikke unnlate å uttrykke forståelse for den nøling og de vurderinger som hører med når et så viktig spørsmål er oppe.

Som så ofte ellers kan det være fruktbart å se utover vår egen situasjon. Pave Johannes Paul II's reise til Polen for kort tid siden har fått enkelte av oss til å rette blikket mot et land hvor situasjonen er temmelig anderledes: Et spent og til tider vanskelig forhold mellom kirke og stat. Det er selvsagt at disse to for lengst har skilt lag, men forbausende at en «sameksistens» på sett og vis har vært mulig. Prisen har utvilsomt vært en balansegang fra begge parters side, men vi aner en veldig utfordring i dette.

Vi som tar våre rettigheter på ulike områder med den største selvfølge, kan vanskelig forstå hva det innebærer å tilhøre en kirke som ikke er velsett eller — strengt talt — ønsket. Er vi villige til å betale den pris som kreves når man må tone flagg på tvers av det samfunnet krever? Vi håper det, samtidig som vi innrømmer at vi inntil nå — enten som medlemmer av landets offisielle kirke eller av andre trossamfunn — har hatt nesten mer enn en privilegert stilling. Fremtiden kan bli anderledes, men vi vet at samfunnet trenger kirken — en kirke som fullt og helt står for det den er — like så vel som vi trenger samfunnet omkring oss. Sannsynligvis er det bedre at vi utfyller hverandre som selvstendige enheter, enn at vi skal være nødt til å gå på akkord med vår egenart og det vi holder for sant.

EMIL BOYSON DØD

Dikteren Emil Boyson døde 1. juni på Lovisenberg sykehus, 82 år gammel.

Emil Boysons diktning har foreløpig sin plass i norsk litteraturs klassiske bestand. I poesi, prosa og gjendiktning nådde han det suverene mesterskap.

Avgjørende impulser i hans liv var fransk symbolisme og den tyske filosofi — fenomenologien — som vokste frem i miljøet omkring Edmund Hussels første verker og lærerår.

Det bærende i Boysons verk er åpenheten for det virkeliges fylde og mangfold. Av fenomenologien hadde han fått bekreftet at verden ikke er vår forestilling, eller som han pleide å si: At dette treet er en virkelig ting der ute, og ikke bare mitt sansebilde. Fransk symbolisme åpnet hans øyne for muligheten av en forening av sansningens og sprogets verden.

Et høydepunkt i året for Boyson når syrinene blomstret. Da vandret han gate-langs og åndet inn med alle sanser naturens åpenbarte hermelighet.

I år fikk han ikke oppleve syrinene, men mange vårer har overvintret i hans vers, og venter dem som har tålmod til å fornemme den sære blanding av ord og syriner, ord og virkelighet.

*Asbjørn Aarnes
i «Morgenbladet»*

OGSÅ I KØBENHAVN MÅ DET KATOLSKE SYKEHUS INNSTILLE

Allerede for flere år siden ble det gjort kjent av St. Joseph-søstrenes ordensledelse at det tradisjonsrike St. Josephs hospital i København måtte oppgis. Årsaken: manglende rekruttering blant yngre søstre. Store anstrengelser for å sikre det velrenommerte hospital — såvel fra privat som fra politisk hold — har ikke ført frem, og en stor del av sykehusbygningen vil nå bli revet.

KNA

«ADHYATMA VIDYA PITHA» — HVA ER DET?

Ordene er hentet fra indernes eldgamle litterære og religiøse språk sanskrit og betyr «Visdommens sete». Det er navnet på et institutt i Bangalore, Sor-India, der man hvert år inviterer til et syv måneders kurs (i år fra 15. aug. til 16. mars), ledet av karmelittfedre. Hensikten med kurset er fordypelse i kristen bønn og meditasjon, og kristne fra vest og øst oppfordres til å dele erfaringer. Kurset omfatter også akademiske forelesninger og studiegrupper, og er åpent for prester, ordens- og legfolk. Nærmere opplysninger hos: Fr. Director, Adhyatma Vidya Pitha, Carmelaram P.O., Bangalore. 560 035, India.

Pavens reise til Polen – presseglimt

Programmet for pavens besøk i Polen (1.—10. juni) har stort sett vært konsentrert om de fire byene Warszawa, det første kirkesentret Gniezno, polakkenes hellige klosterby Czestochowa og selvsagt Krakow, pavens hjemby. Det har vært en pilegrimsferd, men vi må sikkert langt inn i fremtiden før vi fullt ut ser konsekvensene av reisen.

Alt første dagen under oppholdet i sitt hjemland, berørte Johannes Paul II ømtålelige politiske og religiøse spørsmål. Han understreket fundamentale menneskerettigheter og det uutslettelige bånd mellom katolisisme og Polens historie til tross for at landet nå befinner seg innenfor den offisielle ateistisk-kommunistiske verden.

Kommunistlederne hilste paven som «en sønn av Polen» og en fredens mann.

Til partisejef Edward Gierek sa paven at Kirkens oppgave var å gjøre folk mer tillitsfulle, mer modige, sine rettigheter og plikter mer bevisst, sosialt ansvarlige, skapende og nyttige . . . For dette ønsker ikke Kirken privilegier, men bare det som er nødvendig for fullbyrdselsen av sitt oppdrag.»

Herald Tribune

«Jeg er her, jeg er her», ropte pave Johannes Paul den annen da han kom til Polens hellige by, Czestochowa, mandag morgen 4. juni. Hundretusener hilste ham velkommen foran katedralen på «Jasna Gora», det «lyse fjell» det religiøse sentrum for millioner av polakker i hjemlandet eller i emigrasjon.

I Czestochowa møter vi den opprinnelige dype fromhet, som mange i vest ville kalle middelaldersk og primitiv, men som i alle fall er en dyp følelsesmessig realitet. Her er den sorte madonna, Polens religiøse symbol og her tror massene fullt og fast at jomfru Maria er Polens dronning. Her er møtet med paven preget av enda sterkere glød og følelsesmessig intensitet enn under den første dagen i hovedstaden Warszawa.

Politisk betydning

Men pave Wojtylas reise til sitt hjemland er naturligvis også en politisk begivenhet av første rang, noe som kom spesielt sterkt frem den første dagen i Warszawa. Paven ble møtt som en viktig statsgjest med militær honnør, og han hadde samtaler med partisejef Edward Gierek og andre høye representanter for den polske kommunistiske stat som så ofte har vært i konflikt med Polens kirke og den sterke gamle leder kardinal Stefan Wyszynski. Det hadde også vært problemer innen pavens ankomst, men på den første dagen var alt, tilsynelatende i alle fall, idel herlighet og glede.

Han har i en nesten forbausende grad opptrådt som en polsk pave, som når han i sin tale til Gierek sier at han i utlendigheten nesten enda mer enn for daglig har fedrelandets skjebne i tankene. I en vanskelig tid gir denne holdning pave Wojtyla en enorm styrke, han er ikke bare en religiøs, men også en nasjonal leder for millioner av polakker.

En fritt-talende pave

Han la også stor vekt på at han var slavenes pave, noe som var en indirekte kommentar til kirkens vanskeligheter i andre kommunistiske land. Pave Wojtyla snakker mer rett ut enn hans diplomatiske forgjenger pave Montini, Paul den sjette. I sin preken i Warszawa sa han for eksempel at uten Kristus kan man ikke forstå verken Polens historie eller Warszawas lidelser under oppstanden i 1944, da byen ble sviaket av de allierte.

Dag Halvorsen i Dagbladet

Millioner av polakker har hatt en pinsehelig de sent eller aldri vil glemme. Polen er det første land i den Sovjetkontrollerte østblokk som har hatt en pave på besøk. Men for polakkene var

det viktigere at den høye gjest var en av deres egne, Johannes Paul II, tidligere kardinal Karol Wojtyla i Krakow. Pavens katolske landsmenn har gjort hans nærvær til en overveldende trosdemonstrasjon. Den katolske kirkes overhode dro på pilegrimsferd til sitt hjemland 35 år etter at kommunistene overtok makten. Men aldri i denne tid har noen av de politiske koryfæer samlet så store folkemengder som Johannes Paul.

Tydeligere kan polakkene ikke understreke at de etter å ha levd en generasjon under et ateistisk regime, fortsatt setter sine religiøse verdier like høyt som før.

Aftenposten

Paven hadde tirsdag 5. juni et møte med 70 biskoper bak lukkede dører i det gamle Jasna Gora-klosteret i Polens religiøse sentrum Czestochowa. Han forsikret sine tidligere kolleger om at han støtter den polske kirkes forsøk på å komme frem til en avtale med regjeringen.

Paven tilføyde at han visste at forhandlinger med myndighetene ikke er lette fordi de to partene står for diametralt forskjellige livssyn.

I sin tale til biskopene understreket Paven at Vatikanet ønsker diplomatiske forbindelser med alle land, noe som tolkes som en klar invitt til de polske myndigheter om å opprette diplomatiske forbindelser mellom Vatikan-staten og Warszawa. *NTB-Reuter/Aftenposten*

«Uten å tape av syne den vanskelige balanse mellom 'den mest katolske av alle kirker' og den ateistiske regjering, minnet han makthaverne om hovedbetingelser for denne påtvungne sameksistens: En dialog mellom Kirken og den kommunistiske stat er ikke mulig uten respekt for borgernes grunnleggende rettigheter, og religionsfriheten er en av dem, men ikke den eneste.» (Aftenposten).

Thomas Aquinas

Teolog og forkynner

Thomas Aquinas er en av de helt store skikkelser i europeisk åndshistorie. Det er derfor umulig å gi en fyldestgjørende omtale av hans livsverk i en kort artikkel. Vi må nøye oss med å si litt om hans betydning for hans egen samtid, og for oss idag.

Når det gjelder vurderingen av hans imponerende litterære produksjon — en rekke dyptpløyende teologiske og filosofiske skrifter og avhandlinger — er vi så heldige å kjenne Thomas eget syn på dette. Mot slutten av sitt liv, da han nærmet seg lyset fra evighetens klarhet, skal han ha uttalt: «Alt hva jeg har skrevet er bare for strå å regne.» Dette er jo merkelig. Thomas ser på sitt livsverk som verdiløst, som tørt strå.

Men tradisjonen har også noe annet å fortelle. En dag da Thomas knelte i bønn foran et stort krusifiks i klosterkirken i Neapel, noen måneder før sin død, lød den korsfestedes stemme til ham: «Godt har du skrevet om meg, Thomas.» Herren Kristus gir Thomas god attest, mens han selv ringeakter det han har utført. Hvordan skal vi forstå det? Hvem har rett? Det forekommer meg at begge har rett, og at denne forskjellige vurdering gir et godt utgangspunkt for omtalen av Thomas livsverk.

Det er to navn som bestemmer hele Thomas livsgjerning: Jesus og Aristoteles. Dette er jo en noe overraskende sammenstilling. Ikke mindre merkelig kan dette høres hvis vi regner det Thomas har skrevet om Her-

ren Kristus som det verdifulle hos ham, mens Aristoteles må sies å representere det tørre strå. Dette er i alle fall slik jeg selv ser det etter et årelangt teologisk studium av Thomas verker. Det var tørt som halm — det støttes jo av Thomas egne ord, og samtidig fylt av et vitnesbyrd om Jesus Kristus av betagende storhet — bekreftet av Jesu egne ord til Thomas.

Thomas fra Aquina levde midt i det 13. århundre — fra 1225 til 1274 — i et tidsrom som går under navn av høymiddelalderen. I den kristne kirkes historie betyr det høydepunktet av den kristne kultur som langsomt ble bygget opp etter den antikke kulturs sammenbrudd etter folkevandringerens omveltninger. Europa var da blitt en kristen verdensdel, der en kristen sivilisasjon bestemte de europeiske folks liv. Etter det 13. århundre begynner forfallssymptomer å gjøre seg gjeldende, særlig på grunn av pavedømmets stadig mer svekkede stilling, inntil et samlet kristent Europa bryter sammen i det 16. århundre. I vårt 20. århundre kan vi ikke lenger tale om et kristent Europa. Men vår vestlige sivilisasjons gradvise avkristning betyr ikke en tilsvarende svekkelse av selve kirken. Den har overlevet forfallet, og står fremdeles oppreist midt i en sekularisert verden. Her møter vi da Thomas betydning for såvel kirken i middelalderen som for kirken i vår egen tid.

«Godt har du skrevet om meg, Thomas.»

Thomas ga sin samtids kirke et fast teologisk grunnlag å stå på, og dette grunnlag har fremdeles sin gyldighet. Det kan kort og godt defineres som et kristent helhetssyn på tilværelsen der tro og viten er satt i det rette forhold til hverandre. Ved

hjelp av tanker fra oldtidens store filosof og vitenskapsmann Aristoteles, klarte Thomas det mesterstykket å forene Aristoteles filosofi — menneskelig viten — med det kristne evangelium — overnaturlig tro. Idag er Aristoteles tenkning tørt strå, mens den kristne tro lever videre. Men det problem Aristoteles stilte kirken overfor i det 13. århundre er stadig like aktuelt: Hvordan skal troen møte den menneskelige fornuft i dens søken etter mening i tilværelsen? Klarer fornuften dette alene, eller må den ha hjelp av troen? Eller klarer troen alene å gi svar på de evige livsspørsmål uten fornufts hjelp? Det er her Thomas har gitt svar som har varig gyldighet.

Middelalderens dominerende og fundamentale ideologiske problem var forholdet mellom teologi og filosofi, mellom de innsikter Gud har åpenbart for menneskene, og de innsikter de selv kan nå med sine naturlige erkjennelsesevner. Dette problem hadde allerede en tusenårig historie bak seg da Thomas Aquinas sto frem. En tidlig første løsning av problemet er knyttet til Tertullians navn i det 2. århundre, og kan formuleres slik: «Credo quia absurdum», — jeg tror fordi det er absurd. Dermed menes at troen alene gir svar på alle spørsmål. Uten tro er alt ubegripelig. For denne tradisjon er enhver annen form for kunnskap ved siden av åpenbaringen, overflødig eller skadelig. Denne form for «troen alene» går i visse kristendomsformer igjen den dag idag.

En annen og senere tradisjon er først og fremst knyttet til to navn, Augustin i det 4. århundre, og Anselm av Canterbury i det 11. århundre, og kan formuleres slik: «Credo ut intelligam» — jeg tror forat jeg skal kunne forstå. Her er troen en forutsetning for en sann viten, idet Gud ved sin nåde opplyser den troendes forstand. Her er intet skarpt skille mellom teologi og filosofi. Teologien betjener seg av filosofien, og blir dermed i stand til å forstå alt. Det var fra denne retning at de store teologiske systemer i middelalderen

sprang frem, der filosofien hadde sin betydning som teologiens «tjenestepike».

Den tredje tradisjon er den Thomas måtte ta stilling til, og som er knyttet til Aristoteles navn. Den fremsto i det 12. århundre gjennom at arabiske filosofer i Spania gjorde Aristoteles skrifter kjent i europeisk åndsliv. Her ble den menneskelige fornuft satt i høysetet som øverste autoritet i den menneskelige viten. Filosofene skulle belære teologene. For mennesker med en intellektuell legning viste dette aristoteliske system seg som en frigjørende og uimotståelig åpenbaring, med den naturlige erkjennelsesforrang over troen og den kristne åpenbaring. I virkeligheten betydde dette rasjonalismens inntog i europeisk åndsliv. Mot dette måtte kirken reagere, og den gjorde det ved å forby og undertrykke skrifter av Aristoteles og hans forkjempere. Men det var fåfengt. Idéer lot seg heller ikke den gang stanse ved kirkelig censur. Det skulle bli Thomas Aquinas som viste vei ut av uføret. Men det skjedde ikke uten motstand, slik at Thomas fra visse hold ble stemplet som «modernist».

I stedet for fryktsomt å bekjempe Aristoteles tanker klarer Thomas tvertom å betjene seg av hans filosofi i et kristent helhetssyn på tilværelsen, som åpner muligheten for en fredelig sameksistens mellom kristen tro og fornuftbestemt filosofi. Thomas «døpte» Aristoteles, som det er blitt sagt. Thomas har stor respekt for tankens rett til kunnskap om den virkelighet vi er satt inn i. Samtidig er han som kristen teolog åpen for den kunnskap åpenbaringen gir oss del i. Åpenbaringen gir oss kunnskap om Gud ovenfra, fra selve tilværelsens kilde. Men også filosofien og de profane vitenskaper gir oss kunnskap om Gud, gjennom studiet av Guds virkninger i verden. Slik innfører Thomas et skille mellom teologi og filosofi. Samtidig ser han ikke noen motsetning mellom dem, for i en viss forstand er *all* kunnskap, kunnskap om Gud. Vi erkjenner Gud i alt vi

Thomas Aquinas (1225—1274) — en av de helt store skikkelser i europeisk åndshistorie.

erkjenner, sier han. Distinksjonen mellom teologi og filosofi består i at teologien beskjeftiger seg med sannheter akseptert ved tro, filosofien med sannheter akseptert ved viten. Slik er det for Thomas to veier til erkjennelse, men som møtes i all erkjennelses siste opphav, som er Gud. Å beskrive verden er derfor også å beskrive Gud. Også Aristoteles forsøkte å forstå tilværelsen ut fra et syn på en gud som «den første beveger». Men det sier seg selv at Thomas går langt videre i sin erkjennelse av Gud enn Aristoteles. For Aristoteles er det han kaller «gud» den evige og upersonlige kraft som beveger alt i universet som dets første årsak, mens for Thomas er Gud den personlige Gud som i Jesus Kristus har grepet inn i vår jordiske tilværelse, og åpenbart seg som Far og Frelser. Dermed står vi overfor det som er Thomas egentlige anliggende: Evangeliet fra og om Jesus Kristus. Det er bakgrunnen for de ordene Thomas hørte fra Jesus: «Godt har du skrevet om meg, Thomas.»

Hvor har da Thomas skrevet «godt» om Herren Kristus? Hele Thomas
(Forts. neste side)

mas litterære produksjon kan sies å dreie seg om Jesus Kristus som Veien som utgår fra Gud og Veien som fører tilbake til ham. Ikke minst har han gjort det i en rekke utredninger av bibelske tekster. I forbindelse med Thomas er vi vant til å tenke på hans store teologiske verk *Summa theologica*, og hans mange kommentarer til Aristoteles filosofi, mens Thomas først og fremst var tolker av det bibelske budskap. Thomas var Skriftteolog meget mer enn han var tolker av den aristoteliske filosofi. Det kan vel endog sies at Aristoteles må ha vendt seg i sin grav ved å bli satt inn i det kristne helhetssyn vi møter hos Bibel-tolkeren Thomas.

Denne forening av Aristoteles filosofi og kristen åpenbaring er på samme tid Thomas storhet og hans svakhet når det blir tale om hans betydning for oss idag. Svakheten består i at han i sine teologiske verker nesten er uforståelig for moderne lesere som ikke er fortrolig med Aristoteles tanke-system. Hans storhet er at hans tenkning gir et betagende helhetssyn av den kristne åpenbaring, der tanke og tro utgjør en harmonisk syntese. Hos Thomas forenes den dyptgripende teolog med den kontemplative mystiker, og derfor er han blitt stående som Den katolske kirkes store kirkelærer og «normalteolog». Den som derfor klarer å trenge inn i Thomas tankeverden vil forstå hvorfor Herren Jesus sa til ham: Godt har du skrevet om meg, Thomas.

Vi har pekt på det som både er Thomas svakhet og hans storhet. Her kan det være på sin plass å sammenligne ham med en annen stor skikkelse i kirkens historie: Martin Luther. I vår egen tid har den kjente teolog fra Det annet vatikankonsil, pater Yves Congar, uttalt at han setter Luther på like fot med Thomas Aquinas. I forkynnelsen av Evangeliet er det så mange berøringspunkter mellom dem at den lutherske teolog U. Kühn uttaler at Thomas «gehört zu den Vätern der protestantischen Theologi» (Thomas hører til den pro-

testantiske teologis åndelige fedre). Og dog er der store forskjeller mellom dem. Thomas er aldri blitt opphavet til en ny «thomistisk» kirke, mens Luther har — mot sin vilje — fått sitt navn knyttet til en «luthersk» kirke. Thomas er en i aller beste forstand katolsk, universell skikkelse, mens Luther er blitt stengt inne i en lutherdom som har skilt seg fra den katolske kirke. Dette var langt fra Luthers hensikt. Det var sin samtids forfalne pavedømme Luther tok avstand fra, ikke fra den alminnelige — katolske — kirke. En anti-katolsk og «luthersk» kirke ble først til gjennom det læresystem som det 17. århundres lutherske teologer utformet, og som på flere punkter avvek fra Luthers eget evangeliske anliggende. Når dette erkjennes, da blir det også mulig å se hva som forener Luther og Thomas: selve forkynnelsen av det evangeliske budskap. Dette betyr ikke at disse to store teologer på alle punkter stemmer overens. Men de forskjeller som vedblir å bestå mellom dem hindrer ikke en dypere enhet. Begge har talt godt om Jesus Kristus, men Thomas har i sin teologi forkynt ham ved hjelp av filosofiske begreper, mens Luther var alt annet enn filosof. Det er ikke hos Luther den samme harmoni mellom tanke og tro som hos Thomas. Kanskje kan det best uttrykkes ved å si at vi hos Thomas står overfor en spekulativ — filosofisk preget — teologi, mens vi hos Luther har å gjøre med en eksistensiell — sjelesørgerisk preget — teologi. Thomas var mer systematisk teolog enn predikanten Luther, mens de samtidig begge var dyptgripende tolkere av det bibelske frelsesbudskap. Slik forstått har de begge betydning for vår egen samtid i forståelsen av Jesu Kristi evangelium. En sann økumenisk teologi er derfor i stand til å bygge både på Thomas Aquinas og Martin Luther i utformingen av en meningsfylt forkynnelse av det kristne budskap for vår tids mennesker. Hver for seg har de sin begrensnings, sammen utfyller de hverandre.

Med flyet fra Gardermoen til Roma 25. mai var det bortimot 20 passasjerer som skulle være tilstede ved bispeordinasjonen i Peterskirken søndagen etter. De fleste i denne forsamling kom nordfra. Den inkluderte blant andre ordenssøstre, journalister fra Tromsø og en statskirkeprest. Foranledningen til vår reise var at den nye biskopen i Nord-Norge, Gerhard Goebel, var av dem som skulle bli ordinert av paven personlig denne søndagen. Forventningen var stor, og Roma tok bokstavelig talt varmt imot oss — med ca. 30 varmegrader.

Allerede dagen etter fikk vi anled-

Den nye biskopen i Nord-Norge, Gerhard Goebel, var av dem som skulle bli ordinert av paven personlig.

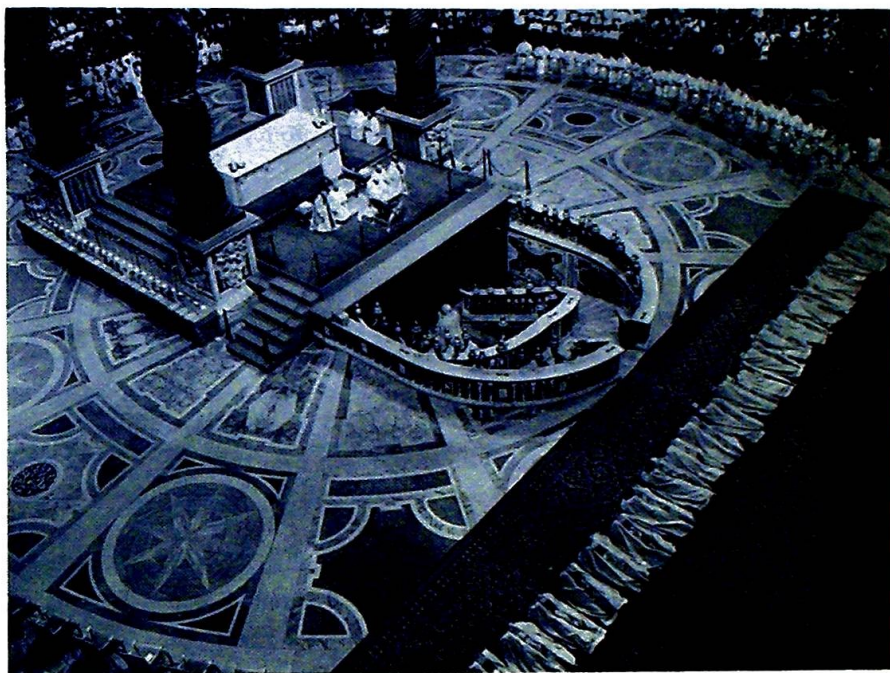
spevignsel i Roma

ning til å se vår nye pave i aksjon. Under en mottagelse på Petersplassen for ungdomsgrupper fra hele Italia kjørte han rundt på kryss og tvers i åpen jeep, smilende og vinkende. Han kom så nær at også vi som stod utenfor sperringen, kunne se hvert drag i det sterke, vennlige ansiktet. Jubelen bølget. Uvilkårlig ble man revet med. Rop og klapping avbrøt ham da han begynte å tale. Han takket for hyldestenen, takket også for spetaklet — og bemerket at han enda bare var på første side i sitt manuskript.

Vi har fått en pave som kommer ut og ned til oss alle. Som kommer oss nær. Som ferdes blant alminnelige små mennesker — etter sin Herres forbilde.

Så kom dagen for den store begivenheten, som fant sted kl. 17 den 27. mai. Pave Johannes Paul skulle vie 26 nye biskoper fra fire forskjellige kontinenter og av forskjellig rase og folkeslag. I deres følge kom tusener av tilreisende. En av de amerikanske biskopene hadde således med 500 fra sitt bispedømme. Med Tromsø-bispen kom, i tillegg til de norske, 198 personer fra hans hjemsted, Scheuerfeld. Tusenvis av mennesker strømmet inn i Peterskirken. Den høytidelige ordinasjonsseremonien ble foretatt i tilknytning til en messe. Det hele varte ca. fire timer.

Sin preken innledet paven med å tale om apostolisk tradisjon i Kirken. Han tok utgangspunkt i det første apostelvalg etter Herrens bortgang, da en ny skulle velges istedenfor Judas. Det samme gjelder nå som dengang: Det er ikke kandidatene selv som velger, men Herren, «som kjenner alles hjerter» har utvalgt dem gjennom Kirken. Ved denne anledning hadde paven samlet disse

Pave Johannes Paul skulle vie 26 nye biskoper fra fire forskjellige kontinenter og av forskjellig rase og folkeslag.

menn fra nord og syd, øst og vest, for å konsokrere dem i fellesskap her ved Peters grav, og derpå sende dem ut for å forkynne Herrens oppstandelse, og for å være hans spesielle representanter hver i sitt bispedømme.

En særlig hilsen sendte paven til de troende i Bulgaria, til sine «brødre og søstre» av «denne edle nasjon», som altså var representert blant de nye biskopene.

Mot slutten av sin preken siterte paven fra Jesu avskjedstale til apostlene: «Jeg kaller dere ikke lenger tjenere — dere har jeg kalt venner.» Og han avsluttet med en oppfordring til de 26: «Forbli i Kristi vennskap. — Gå ut og forkynn Guds kjærlighet til verden.»

Retten etter seremonien ga paven en kort audiens for hver av de nyviede biskoper, som hadde anledning til å ta med seg et følge på fem.

Biskop Goebels vielse ble derpå

feiret med en middag i en restaurant like ved Peterskirken. Generalen for hans kongregasjon, Den hellige familie, var vert. Tilstede var ca. 35 innbudte: Biskop Gran, prelat Holzapfel fra Ansgariuswerk, prelat Kötter fra Bonifatiuswerk, representanter for prestene, ordenssøstrene og legfolket i Nord-Norge og for myndighetene i Scheuerfeld, samt biskop Goebels nærmeste familie og venner. Etter flere taler grep han selv ordet for å takke. Slutten på hans tale var på en måte en videreføring eller presisering av de ord som dannet avslutningen på pavens preken. Han fremhevet kjærligheten som det livgivende prinsipp i Kirken: Det er kjærligheten som er livet i Kirken, — det er den som gjør den levende.

Det var ord som fortjener å bli bevart i hver enkelts bevissthet når vi nå igjen befinner oss i vår hjemlige hverdag.

Marit Flagestad

Munken i Telemark

Ved Else-Britt Nilsen

Bror Robert — eller Robert Munk som han helst vil kalles (etter gammel norsk skikk) — er neppe ukjent for «St. Olav»'s lesere. Det er alt gått tolv år siden han kom til Norge, — først til Lom, senere til Tinn i Telemark. For to år siden brøt han opp fra Maria Einsæte i Kåsi og flyttet nærmere Tinn-sjøen, men lengere bort fra bygden, til Hylland. «Munken» har nok satt seg i respekt blant dem som bor i Tinn, for en bonde overlot en gammel plass i hans varetekt. Den har fin beliggenhet, hundre meter fra Tinnsjø, med mye sol og rikelig tilgang på vann . . .

— Det har ikke bodd folk her på femti år, så du må vel arbeide en god del for at alt skal komme i stand?

— Sjelvsagt er her mykje å gjera. Me må setja husi i stand og bryta opp jordi på nytt. I klosteret Bellefontaine, moderhuset vårt i Frankrike, driv munkane ein stor gard etter organiske metodar, og eg er sjølv ein ivrig tilhengjar av jordbruk utan

kunstige midlar og bruk av gifter.

Mange hevdar at det ikkje er mogeleg å leva av jordbruk i dag. Eg trur at dei heller skulle seia at det ikkje er mogeleg å tena pengar på det. Dersom ei gruppe munkar lever eit enkelt liv og prøver å verta sjølvberga (som regelen åt St. Benedikt rår til), med litt husflid i tillegg: veving, tægerbinding, — trur eg at dei skulle kunna greia seg.

— Livet du skildrer her, svarer jo omtrent til ditt eget. Vi kunne bare tilføye arbeid med ikoner, treskjæring og enkelte oversettelser, — så skulle bildet bli nokså komplett. — Du er født i USA, men det er artig å høre deg snakke norsk dialekt, — er det ikke Telemarksdialekt du snakker?

— Jau, eg lærte målet åt folket i Tinn då eg kom dit. Eg syntest ein skulle prøva å passa til den staden der ein bur, og dersom cisterciensarane bur på landet og dyrkar jordi, er det riktig å læra språket åt bygdefolket. Tinndølane er nokså stolte over at eg hev lært å snakka som dei gjer. Når dei treffer framande folk, fortel dei at dei hev ein munk i bygd, og: «Munken snakkar språkjet kons» (språket vårt). Eg må seia at eg vart veldig kry ein gong då nokon frå Vest-Telemark spurde meg: «Er du fødd i Tinn?»

— Hvorfor ble du munk?

— Det er ikkje so lett å svara på. Eg trur det er den heilage Ande som gjev oss eit kall. Eg var framleis nokså ung då eg visste at dette var vegen. Tolv år gamal ville eg gå i kloster hjå cisterciensarane (eller trappistane som folk i USA kallar oss vanlegvis). Alt då tok eg kontakt for fyrste gong med abbeden i eit kloster! Han sa at eg godt kunne vitja klosteret, men eg måtte venta nokre år til so eg kunne verta ferdig med skulegangen fyrst.

Sytten år gamal gjekk eg inn i «Our Lady of the Valley», i delstaten Rhode Island. Dette klosteret var eigentleg eldre enn Gethsemani, der Thomas Merton var munk, men det hadde sitt opphav på ein uvanleg måte i Nova Scotia, Kanada. Dei franske munkane som hadde rømt til Amerika etter revolusjonen i Frankrike, var på vegen attende til heimlandet sitt, og ein munk, fader Vincent de Paul

Jamvekti mellom åndeleg og fysisk aktivitet gjev fred i sinnet . . .

Merle, gjekk i land i Nova Scotia. Med eitt blei vinden sterk nok til å sigla, og båten reiste av garde. Men det var ikkje lett å taka motet frå fader Vincent. Då han fann seg der heilt åleine, gjekk han i gang med å oppretta eit kloster med namnet «Petit Clairvaux». Etter mange vanskelege år vart klosteret herja av brann. Munkane måtte flytta inn i uthusi, medan dei dreiv på med å setja klosteret i stand att. Men ein ny brann raserte uthusi, og munkane tapte alt dei åtte. Difor søkte dei til USA. Klosteret dei bygde i Rhode Island var om lag femti år gamalt då det vart øydelagd av brann medan eg var novise — og på festdagen til St. Benedikt! Ein gong til måtte me flytta, denne gongen til delstaten Massachusetts der me bygde St. Joseph's Abbey ved Spencer — i naturstein som me hadde sankt sjølv.

— *Hvordan reagerte de som kjente deg da du gikk i kloster?*

— Eg hadde alltid snakka om det, så folk var ikkje særlig forundra. Før min var ikkje katolikk den gongen. Han sjølv og den ikkje-katolske delen av familien sette seg sterkt imot mitt klosterkall. Likevel forandra dei meiningi heilt etter at dei kom i kontakt med munkane og såg hossen dei levde, og kor flinke dei var til å driva garden og berga seg sjølve . . . Like før eg vart vigd til prest blei far min oppteken i den katolske Kyrkja — til stor glede for oss alle.

— *Hva vil det egentlig si å være munk?*

— Ein munk er heilt enkelt ein som freistar å leva det kristne livet og fylgja evangeliet so trufast som mogeleg. Munken sitt endemål, seier Kassian, er himmeriket. Men for å nå dit må han oppnå nærmålet, som er reinleik i hjarta, dvs. kjærleik.

— *Du gikk inn hos trappistene, den reformerte gren av cistercienserne. Ordenen har fått ord på seg for å være streng?*

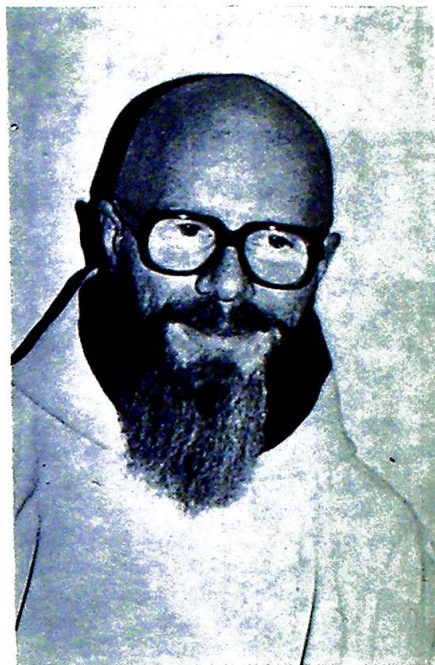
— Det er vel rett, men han er ikkje umenneskjeleg av den grunnen. For nokre år sidan var det tvillaust

eit fysisk krevjande liv med lite svevn og mat. Mange lét seg skremma av det. Sjølv om cisterciensarane framleis lever meir nøkternt enn folk flest — me et til dømes aldri kjøt og stend opp tidleg om morgonen for å beda, — er det i dag eit liv som menneske med vanleg helse godt kan leva, dersom dei hev eit kall. Sjå på meg! Eg er vel ingen bjørn, og eg hev overlevd som trappistmunk i snart 30 år! Jamvekta mellom åndeleg og fysisk aktivitet gjev fred i sinnet og gjer det lettare å samla seg i bøn. Å leva enkelt på alle måtar skal vera cisterciensarlivet sitt kjennemerke.

— *Noen innvender kanskje at det er en luksustilværelse å være munk når det i Kirken er et veldig behov for prester . . .?*

— Jau, det er vel folk som tenkjer slik, og det er ikkje so lett å gjeva dei ei «forklaring» som dei er nøgde med, dersom dei ikkje hev sterk tru på verdien av bøn og det åndelege livet. Mange av pavane hev sagt at bøn livet er livsviktig for Kyrkja og arbeidet i Herrens vingard. Ein gong då ein biskop frå Kina kravde at trappistmunkane frå det store klosteret nord i landet skulle gå ut og taka del i misjonsarbeidet (elles måtte han stengja om lag hundre misjonsstasjonar, sa bispen), svara pave Pius XII roleg og avgjort: «Då må De nok stengja stasjonane, Biskop. Munkane hev eit kall til å leva i klosteret, og dei hev ingenting å gjera utanfor.» Kallet åt kvart menneske er djupt personleg, og det er ikkje alltid lett å forstå eit kall som ein sjølv ikkje hev fengi. Cisterciensarane fylgjer regelen åt St. Benedikt, — og der stend det klårt at munkar er munkar, og ikkje prestar. Klosterfelleskapet treng likevel nokon til å forvalta sakramenti, og difor må nokre av munkane verta vigde til prestar. Eigentleg er eit kloster ein liten kyrkjelyd i seg sjølv, — og då treng det ein prest au.

Etter ei tid fjerna munkane seg frå denne tanken åt St. Benedikt, og det vart vanleg mad mange prestmunkar

Bror Robert — eller Robert Munk som han helst vil kalles.

i eit kloster, — ogso blant cisterciensarane. Etter konsilet hev me funni attende til den gamle tradisjonen der ein berre vier nye prestar når klosteret hev bruk for dei, eller abbeden finn at ein munk hev eit særleg kall.

— *Mange mennesker er i dag på leting etter stillhet og indre samling. Ofte søker de mot østerlandske metoder. Har vi ikke rikdommer å hente i vår egen tradisjon?*

— Jau. Med omsyn til dette spørsmålet hev eg sterke meiningar. Kristendomen hev ein verdfull bønetradisjon som mange ikkje kjenner til. Her hev me mykje å henta, ikkje minst hjå dei gamle kyrkje- og klosterfedrane. Eg synest me skulle gå heilt opp i den heilage Skrifti, ørkenfedrane, Kassian og dei andre fedrane før me tek til å venda oss til andre, ikkje-kristne tradisjonar for å få hjelp. Når eg ser kor lite eg hev gjort inntil no med omsyn til Skriftene og fedrane, er eg overttydd om at eg framleis er berre ein nybyrjar i munkelivet. Men slike tankar er trøystande au, avdi den tidi når ein nyleg hev teki til å fylgja Kristus er so full av glede og iver. Eg kan

(Forts. siste side)

Tror vi på vårt vitnesbyrd?

28. og 29. april holdt Legmannsrådet i OKB sitt vårmøte på Mariaholm. Temaet var «Den kristne families rolle i verden idag.» På denne weekenden valgte man å konsentrere seg om et aspekt ved den kristne families rolle, nemlig videreføringen av troen innenfor våre egne katolske familier. Vi gjengir her pater Arno Gerritsmas innlegg på møtet.

Familien, også den kristne familie, er i oppløsning. Denne påstand er ingen sjeldenhet i dag. Nå ser vel ikke alle like pessimistisk på denne familiekrise, men det er utvilsomt skjedd en utvikling som stemmer til alvor og ettertanke.

Også i våre kristne familier forekommer alvorlige generasjonskonflikter, — ikke minst ved formidlingen av de religiøse verdier som den eldre generasjon har tilegnet seg og som den yngre generasjon ikke vil akseptere. Livssyn, levestil, etisk holdning og religiøs praksis kan betegnes som nøkkelord i denne sammenheng.

Tidligere falt formidlingen av dette religiøse arvegods ikke fullt så vanskelig. Da den eldre generasjon av i dag

vokste opp, hadde man mer sans for tradisjon og autoritet, begreper som vurderes helt annerledes av ungdommen i vår tid. Dermed har formidlingen av de tradisjonelle religiøse verdier mistet to viktige støttepunkter.

De konflikter som her er ute og går, skaper ofte smerte. Den eldre generasjon ser det som sin alvorlige plikt å gi de unge bestemte verdier med i livet, og til tross for store anstrengelser lykkes dette ikke.

De unge går sin egen vei. Dette er for de fleste en pinefull erfaring som ikke sjelden vekker følelser av nederlag og selvbekreidelse.

Merkelig nok: noen slipper denne ubehagelige opplevelse. Mens den ene familien sliter kolossalt med de ovennevnte problemer, går det i den andre familie faktisk smertefritt, mens foreldrene forøvrig er ganske like, ikke minst når det gjelder foreldrenes religiøse innstilling og engasjement. Imidlertid får man inntrykk av at disse heldige familier er unntagelser.

Det sier seg selv at det er umulig å komme her med patentløsninger. De finnes neppe. Imidlertid kan vi belyse problemet noe mer ved hjelp av noen stikkord:

Lignelsen om såmannen

Formidlingen av de kristne verdier er ingen enkel sak. Dette fremgår nokså klart av den kjente lignelse om såmannen som sliter hårdt med sitt arbeid. Mye av sæden kommer aldri til å vokse frem. Det faller på stengrunn og langsmed veikanten. Det trækkes ned av forbi passerende og kveles av ugress. Lignelsen er velkjent, men vi tenker for sjelden på den ved vårt forkynnelses- og oppdragsarbeid.

Jeg tror vi — alle anstrengelser og god vilje til tross — mang en gang må regne med en mager høst. Dette gjelder ikke minst vår tid hvor det finnes mye skral jord, dvs. jord som er utsatt for og påvirket av et ugunstig klima. I landbruket snakker man om uår. Kanskje vi i vår sammenheng opplever noe lignende i og med at klimaet for en effektiv forkynnelser og formidling av de religiøse verdier ikke er gunstig. Det faller her naturlig å tenke på det påtrykket som øves av materialismen, og sekulariseringen i vårt samfunn. Muligens virker dette lite oppmuntrende, men vi må lære å leve med det. Vårherre gjorde i grun-

nen ingen bedre erfaring. Enkelte ganger ble Han møtt med en kolossal sympatibølge, men de virkelig trofaste som evangeliet nevner ble igjen, og de var ikke mer enn en håndfull.

Dette betyr slett ikke at Han hadde gjort sin gjerning forgjeves, langt mindre at alle de andre gikk fortapt. Han kom med et tilbud som kun kan tas imot eller avvises. Vi får gjøre det samme og huske på at vi ikke står alene. Det finnes mange konkurrenter.

Belastet kristendom

Noe som gjør klimaet ytterligere dårlig for kristendommen er det at kristendommen — ikke minst på våre breddegrader — er belastet. Kristendommen identifiseres ofte med pietisme, puritanisme, sekterisme og intoleranse.

Evangeliet betegnes som det glade budskap som blant annet taler om frihet. Dette har vi ikke skjont tilstrekkelig, og i vår forkynnelse — både den teoretiske og den praktiske — har oppdragelse til selvstendighet og glede ofte vært mangelfull.

Kristendommen må på mange måter få et annet utseende, mener mange. De store etablerte og ofte overorganiserte institusjoner som de gamle kirkesamfunn er blitt, kommer antagelig til å forsvinne mer i bakgrunnen, mens mindre grupper — hvor det legges større vekt på spontanitet, inspirasjon og sterkere konsentrasjon om de opprinnelige kristne verdier — kommer mer i forgrunnen. Dette siste er en uvant tanke for katolikker som føler seg sterkt knyttet til tradisjoner.

Fundamentale kristne verdier

Med fundamentale kristne verdier menes vel først og fremst: tro, håp og kjærlighet. Vi kan nevne her: troen på et evighetsperspektiv og den relative verdi som ligger i det materielle og forgjengelige. Ansvar og respekt for medmennesket. Sans for rettferdighet og sannferdighet. Dyder som offersinn og måtehold.

Foreldre som ser at deres barn ikke lengre praktiserer som det heter, må huske at kristendom er mer enn kirkegang! Det finnes en rekke eksempler i evangeliet hvor folk står Kristus mer nær enn de ved sin ytre holdning gir uttrykk for. Kristendom uten kirkegang betyr ikke uten videre total mangel på kristendom, og om vi ikke klarer

å formidle det ene, så kanskje noe av det andre.

Risiko

Vår tid er en tid hvor vi må ta risiko. Utviklingen går så raskt at vi slett ikke kan regne med patentsvar på alle spørsmål som melder seg. Vi kan heller ikke stanse utviklingen og blir nødt til å ta risiko. Det håndfaste, detaljerte lovverk funksjonerer ikke mer som før. Det virker noen gang som en hemske istedenfor en hjelp.

Jesus selv tok «større sjanser» i sin forkyndelse. Han hadde uhørt liberale oppfatninger om lov og rett, dyd og synd, på- og forbud. Ofte ble Han beskyldt for å stå på den «gale side» når Han ga sin vurdering av mennesketyper. Tenk på Hans holdning mot toldere og syndere, eller på Hans åpenhet for og vurdering av såkalte hedninger.

De unge av i dag prøver seg ofte frem i den nye verden de lever i. Vi kan i denne forbindelse sitere noen Pauli ord: «Undersek alt og behold det gode!» Undersøkelse krever selvsagt modenhet. Den er slett ikke alltid garantert når de unge starter sine — ofte risikobetonte — eksperimenter, men vi blir nok ofte nødt til å finne oss i det. Det interessante er imidlertid at det ofte går bedre enn man hadde trodd.

Det er ikke lett å avrunde et innlegg som dette med noen klare konklusjoner, men noen tanker kan nevnes til slutt. Det hører med til kristendommen å bevare optimismen. Nye meninger, andre vaner, uvante skikker må ikke straks betegnes som ukristne i våre kretser. Evangeliet er ofte mer liberalt enn vi overfladisk tror. Det den eldre generasjon har funnet av verdier, skal den selvsagt få lov til å forsvare. Ofte vil den — med rette — føle det som sin plikt å formidle disse verdier. Ingen er derimot tjent med å skape åpne konflikter hvor dialogen avbrytes. Kirken har gjennom årene tapt meget på å følge «den hårde linje» — bannlysning, ekskommunikasjon og slikt. Og aller sist: Guds nåde er en udefinierbar kraft. Anden blåser dit den vil, heter det i evangeliet, og sæden som en gang i tiden ble sådd, spirer plutselig en dag frem på de mest forunderlige steder. Lignelsen om såmannen har sitt annet kapitel. Det er lignelsen om det lille sennepsfrøet som vokste til et kjempetre med en kjempeforsamling av glade, kvitrende fugler. Dette er et av de optimistiske perspektiver i evangeliet. Det er slett ikke utenkelig at vi til vår forbauselse kjenner igjen i dette brogete, festlige kor noen stemmer vi tidligere har hørt og den gangen slett ikke syntes godt om!

Arno Gerritsma

OLSOK 1979

Hvor går vi hen? Hvor går vi fra? Hvem er vi?

Alle disse spørsmålene har noe med ordet «pilegrim» å gjøre. Det er spørsmål vi ønsker å berøre, direkte og indirekte, når vi innbyr til valfart og samlingsdager i forbindelse med Olsok.

Bevisstheten om å være underveis, ønsket om sammen å prøve å finne den rette vei fremover og fordypelse i den fortid som er med på å gi oss identitet — dette er det som samler oss fra hele landet og våre nærmeste naboland 26.—29. juli, på den tid da mennesker i århundrer før oss har gått mot Nidaros for å gjøre bot, for å be og feire messe.

Høydepunktet blir i år som før festmessene i kapellet på Stiklestad 29. juli. Dagene forut innbyr vi alle som har anledning til å være sammen med oss et par rolige dager på Skogn folkehøyskole litt syd for Levanger. De som tidligere har vært på Sund, vil nok beklage at det ikke blir der i år, men Skogn er intet dårlig alternativ. Det ligger midt i en av de vakreste og rikeste Innherredsbygdene.

Også i år begynner vi valfarten i Trondheim. Vi samles utenfor Nidarosdomen torsdag morgen, og følger pilegrimsgangen rundt Domkirken før vi feirer morgenmesse i St. Olav kirke. Hele formiddagen har vi til å bli kjent med Domkirken og den verden den åpner for oss, før vi om ettermiddagen drar til Skogn.

På Skogn er hver dag rammet inn av laudes (morgenbønn) og vesper (aftenbønn), med sentrum i messen midt på dagen. Den ene dagen har vi en enkel tekst- og billedmeditasjon konsentrert om vandringsmotivet, og den andre dagen blir det tur til Alstadhaug kirke med kyndig guide. Alstadhaug er en av de få norske middelalderkirkene som har godt bevarte kalkmalerier.

Etter besøket i Alstadhaug drar vi til Munkeby klostrets kirkeruin, der vi feirer messe hvis været tillater

det. Er været dårlig, feires messen i St. Torfinns kirke i Levanger.

Fredag og lørdag ettermiddag blir det foredrag, delvis med lysbilder, og påfølgende samtale. Pater Olav Müller SSCC vil ta opp emnet «Olav Haraldson — fra viking til helgen». Den andre foredragsholderen vi hadde fått, har meldt forfall. Ny foredragsholder er forespurrt, men emnet er ikke endelig fastlagt.

Hver kveld blir det hyggeaften med åpent program, og alle deltagere oppfordres til å ta med instrumenter, sanger, dikt, fantasi og gode idéer til uformelle programinnslag.

Nevnes må også begivenheten det er anledning til å være med på mellom høymesse og vesper søndag, «Spillet om Heilag Olav» som fremføres på friluftscenen på Stiklestad. Valfarten avsluttes med takkegudstjeneste i St. Torfinns kirke, Levanger. Etter takkegudstjenesten rekker man tog til Trondheim som korresponderer med sydgående nattog.

Vi håper familier med barn og ungdom også vil være med, og ber om at de i påmeldingen oppgir barnas alder, slik at det blir lettere for oss å legge programmet noe til rette også for de yngste.

Påmelding til Hanne Berentzen, Strindveien 51, 7000 Trondheim, innen 5. juli.

Frivillig innsats – igjen

Noen kommentarer til Rudi Kessels' «frivillig innsats?» (St. Olav nr. 7/8) —

Emily G. Holm har i sitt velformulerte svar (St. Olav nr. 10) på ovennevnte innlegg berørt endel vesentlige punkter hvor hun på en glimrende måte retter søkelyset på selvransakelse og bevisstgjøring — to meget vesentlige forutsetninger for både kall og fellesskap.

Siden jeg selv i noen år arbeidet i Ungdomsforbundets skoleledelse, forstår jeg meget godt Rudi Kessels' hjertesukk. Det kommer alltid sammen med vårslappingen hvor de fleste av oss får arbeidet til å gå med ferieplanene «som gulrot». Det er også klart at noen få — stort sett Tordenskjolds soldater — ser en «gulrot» i det å være f.eks. medarbeider på en ungdomsleir. Hvorfor? Disse få — og privilegerte — har vært gjennom en forberedelses- og bearbeidelsesprosess som gjør dem i stand til

å se mål og mening i slik innsats og således har det lille overskudd til å velge utfra fellesskapets beste.

Jeg mener forøvrig det er noe meningsløst å sette frivillig og betalt innsats opp mot hverandre, slik Rudi Kessels synes å gjøre. Det motsatte av frivillig er tvang, motsatt av ubetalt (gratis) er betalt. Ved gjennomlesning av bl.a. Arbeidsmiljøloven vil lett ses at det ligger helt andre motiver enn bare økonomisk vinning til grunn for at et arbeid blir frivillig. Gratis eller lønnet arbeid blir frivillig først og fremst ved at selve arbeidet er meningsfylt. Når Kirken ansetter legfolk til betalte stillinger bør det være fordi Kirken trenger kompetanse og ekspertise til et arbeid som krever mere tid enn det vi kan yte i vår fritid.

Når det gjelder Kessels' negative prognose for 80/90-årene og den sløvhetsprosess han mener vi nå er inne i, mener jeg at hans eksempel — nedleggelse av katolske sykehus — er lite relevant. Katolske sykehus er en del av det norske samfunns helse- og sosialvesen som stadig er under utvikling og hvor private sykehus har hatt sin store misjon. Jeg anser ikke meg selv for å være inne i en sløvhetsprosess når jeg ser nødvendigheten av de store sykehusenheter med all den ekspertise og beredskap dette innebærer. Sløvhetsprosessen måtte da være at vi satte oss ned og jamret over dette istedenfor å finne frem til ny ubearbeidet mark. Våre søsterkongregasjoner er sannelig ikke inne i noen sløvhetsprosess, ei heller vi andre som følger med i denne utvikling!

Meget mer nærliggende og lærerik er kanskje den reaksjon vi etterhvert ser i menigheter der prestemangelen er et faktum. Det er såre enkelt å anklage legfolket for både treghet og uvilje til innsats. Mitt spørsmål her blir: Ble legfolket informert om denne mulige utvikling? Hvor ble forberedelses- og bearbeidelsesprosessen av? Fikk legfolket noensinne føle seg virkelig som samarbeidspartnere og medansvarlige i menigheten mens det ennå var en prest der?

Vi er kommet over den alderen hvor vi utfra «de voksnes» mening skal leies eller slepes avsted som motvillige fem-åringer eller som verre er: umyndiggjorte voksne. Kanskje den omtalte sløv-

hetsprosess også har noen av sine røtter her.

Nå må vi stikke fingeren i jorden og ikke minst starte i den riktige enden. Kirken er full av ansvarlige og bevisste mennesker som i sitt daglige liv betraktes som voksne og med evne til å ta selvstendige avgjørelser og valg ut fra sine forutsetninger. Ansvarlige og bevisste legfolk blir vi kun hvis vi blir betraktet som voksne også innen Kirken. Svært få er villige til «lissom-innsats» men mange er villige til frivillig innsats når oppdragenes omfang og vårt medansvar gjennom samarbeid forberedes og klart defineres. Jeg er her uenig i at alternativet utelukkende er betalt innsats. Dette kan igjen bli en sovepute og meget verre enn den vi i dag har i form av økonomisk innsprøytning fra utlandet!

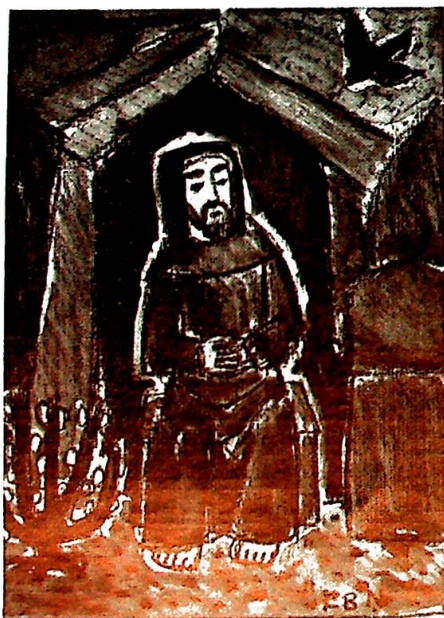
Og til slutt: Jeg er dypt uenig med Kessel' antagelser om at «Enden på det hele er da at vi blir sittende igjen med en Katolsk Kirke som et rent storbyfenomen . . .» Jeg vil tvert imot hevde det omvendte. Nok vil det bli sittende en betalt administrasjon rundt biskopene men ingen Kirke «bygget av levende stene». Gjennom intensivundervisningen og arbeid i Kirkens to landsomfattende legmannsforbund har jeg ved selvsyn erfart den fantastiske legmannsaktivitet og store frivillige innsats som preger de små menighetene og grupperingene — vel og merke når mulighetene er tilstede.

Det finnes mange ressurser — også skjulte og ubenyttede — i Kirken. Det er uten tvil og ikke minst Tordenskjolds soldaters svakhet, både i prestenes og legfolkets rekker, at disse ikke blir benyttet. Grunnene er mange og ulike, her er en: Gamle travere gjør tingene, også de små og enkle, fortest og «best», mener de selv. Dette gjøres på bekostning av andres innsatsvilje og dermed starter den onde sirkel. Man fratrar de nye og ubrukte enhver mulighet til å arbeide seg frem til mer innsikt. Hvem sliker ikke helst ut en gammel og dyktig sekretær fremfor før det er for sent å overføre dennes erfaringer til neste-mann?

Oslo, mai 1979.

Aimée Wedset

FRA ØRKENEN:

ABBA GREGOR:

Abba Gregor sa: «Disse tre ting krever Gud av alle som er døpt: At hjertet har den rette tro, at tungen taler sannhet og at legemet holdes i tomme.»

KATOLSK STEVNE I HAMAR SØNDAG 2. SEPTEMBER

I anledning åpningen av det nye middelaldermuseet ved siden av domkirkeruinene i Hamar, innbyr St. Torfinns menighet til katolsk stevne på Domkirkeodden søndag 2. september i år. Katolsk høymesse vil bli celebrert av biskopen, assistert av flere prester. Hamars største sangkor vil delta under høymessen, som er åpen for alle. Det blir også omvisning i de rike funn fra katolsk tid, som nå vil komme på plass i det stasjonære museum i den gamle bispeborgen.

Ved et avsluttende festmøte i Aulaen vil pianisten, pater Thoralf Nor-

heim gi en konsertavdeling. Anne-Lise Knoff, bl.a. kjent for sine illustrasjoner av Hamarkrøniskens siste utgave, vil lese fra denne. Pater Hallvard Rieber-Mohn vil kåsere over emnet «Biskops-Hamar — en europeisk forpost». St. Torfinns menighetsråd vil ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at såvel Anne-Lise Knoff som de to patre alle har sin bakgrunn i Hamar!

Innbydelse er foreløpig sendt de tre Oslo-menigheter pluss Lillestrøm, og det blir her samarbeidet om bussbefordring. — Det store park- og

museumsområde rundt Domkirkeruinene danner en enestående stevne-plass, og den restaurerte bispeborg med sin nye Aula — og nå med en permanent «kirkeavdeling» — er i høy grad verd et besøk.

Som mange vil vite, var Hamar det siste sted i hele Nordeuropa som «overga seg» til den nye lutherske lære. Man kan si at «det som begynte på Stiklestad i første omgang ble avsluttet i Hamar.» Forrige katolske stevne her var i 1949, der bl.a. Sigrild Undset deltok.

Hvis husmoren ikke fantes?

Ja, spørsmålet er utvilsomt aktuelt — ikke minst i våre dager. Egentlig kjenner vi ikke omfanget og verdien av den innsats mange kvinner gjør i hjemmet. En av de tolv bidragsyterne til boken «Hvis husmoren ikke fantes?» uttrykker det slik: «I et industrialisert samfunn som vårt, basert på høy grad av pengeøkonomi og på markeder med så fri konkurranse som mulig, vil husholdsproduksjonen for en stor del være usynlig.» Det finnes ingen plass for den på nasjonalbudsjettet eller i offisiell statistikk. Det må derfor være en oppgave å forandre — utvide eller innnevne — også de *begrepene* vi bru-

ker om økonomiske handlinger i samfunnet.

I bokens forord understrekes det at først når vi bedre får belyst kvinners tradisjonelle rolle som husmor og mor, kan vi forstå hvilke vanskeligheter kvinner står overfor på arbeidsmarkedet, i politikken og i utdannelsessystemet . . . Det er også viktig å se at kvinners verden er videre enn husarbeid og barnestell i egen familie. Husmødre opprettholder de sosiale nettverkene i lokalmiljøet og til slekt og venner. De deltar i frivillige organisasjoner, i skolen og opprettholder kulturelle tradisjoner i lokalmiljøene.

Artikkelforfatterne stiller provoserende spørsmål omkring hjemme- og utarbeidets virkninger på familie, det sosiale samværet, arbeidsmarkeds-

politikken og ikke minst på mannens rolle i den s.k. likestillingskampen. Særlig er Lars Grues innlegg om menn og husarbeid interessant, der han presenterer erfaringer fra et forsøk med ektefelle-delt-arbeidstid.

Det stilles også spørsmål om hva slags samfunn vi vil ha, og hvordan husmorrollen og husmorarbeidet må endres. Heller ikke er det overraskende at lovgivningens forsørgerssystem hører med blant de temaer som tas opp i en fremstilling som denne.

Fordi spørsmålene som behandles, angår langt flere enn den yrkesgruppe som er nevnt i tittelen, burde mange lese denne boken.

Ragnhild Grennes (red.):
Hvis husmoren ikke fantes
Pax, 1978. 216 s.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44		lörd.: 19.00 sønd.: 9.30 (eng) 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		lörd.: 18.30 sønd.: 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		lörd.: 19.00 sønd.: —	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien		sønd.: 9.30	
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		lörd.: 18.00 sønd.: 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kr'st'ian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225		lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Wedemannsgate 3 A, tlf. 52 550		lörd.: 18.00 sønd.: —	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romer'skgst. 1, tlf. 71 28 85		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		lörd.: 17.00 sønd.: 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 B'skopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eystens sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norgesund, tlf. 37 558		lörd.: 17.00 sønd.: 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277		lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487		sønd.: 8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		lörd.: 15.00 sønd.: —	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Hårekgst. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

LITURGISK KALENDER

JUNI

- Jesu hjertefest.** Hos. 11, 1b3—4.8c—9. Efes. 3, 8—12.14—19. Joh. 19, 31—37. (Paulinus av Nola, biskop og John Fisher, biskop og Thomas More, martyrer feires ikke).
- Ferial eller Jomfru Marias rene hjerte. 2. Kor. 12, 1—10. Mt. 6, 24—34. (til Jomfru Marias rene hjerte: Luk. 2, 41—51.). Vigiliemesse til **Johannes Døperens fødsel.** Jer. 1, 4—10. 1. Pe. 1, 8—12. Luk. 1, 5—17.
- Johannes Døperens fødsel.** Jes. 49, 1—6. Ap.Gj. 13, 22—26. Luk. 1, 57—66.80.
- Ferial. Gen. 12, 1—9. Mt. 7, 1—5.
- Ferial. Gen. 13, 2.5—18. Mt. 7, 6.12—14.
- Ferial eller Kyrillos av Alexandria, biskop og kirkelærer. Gen. 15, 1—12.17—18. Mt. 7, 15—20.
- Ireneus, biskop og martyr. Gen. 16, 1—12.15—16. Mt. 7, 21—29. Vigiliemesse til **Peter og Paulus, apostler.** Ap.Gj. 3, 1—10. Gal. 1, 11—20. Joh. 21, 15—19.
- Peter og Paulus, apostler.** Ap.Gj. 12, 1—11. 2. Tim. 4, 6—8.17—18. Mt. 16, 13—19.
- Ferial eller Kirkens første martyr i Roma eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Gen. 18, 1—15. Mt. 8, 5—17.

JULI

- 13. alm. søndag.** Visd. 1, 13—15; 2, 23—25. 2. Kor. 8, 7—9.13—15. Mk. 5, 21—43 (eller 21—24.35b—43.).
- Ferial. Gen. 18, 16—33. Mt. 8, 18—22.
- Thomas, apostel.** Efes. 2, 19—22. Joh. 20, 24—29.
- Ferial eller Elisabeth av Portugal. Gen. 21, 5.8—26. Mt. 8, 28—34.
- Ferial eller Antonius Maria Zaccaria, prest. Gen. 22, 1—19. Mt. 9, 1—8.
- Ferial eller Maria Goretti, jomfru og martyr. Gen. 23, 1—4.19; 24, 1—8.62—67. Mt. 9, 9—13.
- Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Gen. 27, 1—5.15—29. Mt. 9, 14—17.
- 14. alm. søndag.** Esek. 2, 1—5. 2. Kor. 12, 7—10. Mk. 6, 1—6.
- Ferial. Gen. 28, 10—22a. Mt. 9, 18—26.
- Ferial. Gen. 32, 22—32 (Hebr. 23—33). Mt. 9, 32—38.
- Benedikt, abbed. Gen. 41, 55—57; 42, 5—7a.17—24a. Mt. 10, 1—7.
- Ferial. Gen. 44, 18—21.23b—29; 45, 1—5. Mt. 10, 7—15.
- Ferial eller Henrik. Gen. 46, 1—7.28—30. Mt. 10, 16—23.
- Ferial eller Camillus av Lellis, prest eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Gen. 49, 29—33; 50, 15—24. Mt. 10, 24—33.
- 15. alm. søndag.** Amos 7, 12—15. Efes. 1, 3—14. Mk. 6, 7—13. (Bonaventura, biskop og kirkelærer feires ikke.)
- Ferial eller Jomfru Maria av Karmelberget. Ex. 1, 8—14.22. Mt. 10, 34—11, 1.
- Ferial. Ex. 2, 1—15a. Mt. 11, 20—24.
- Ferial. Ex. 3, 1—6.9—12. Mt. 11, 25—27.
- Ferial. Ex. 3, 13—20. Mt. 11, 28—30.
- Ferial. Ex. 11, 10—12, 14. Mt. 12, 1—8.
- Ferial eller Laurentius av Brindisium, prest og kirkelærer eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Ex. 12, 37—42. Mt. 12, 14—21.
- 16. alm. søndag.** Jer. 23, 1—6. Efes. 2, 13—18. Mk. 6, 30—34. (Maria Magdalena feires ikke.)
- Birgitta, nonne. Ex. 14, 5—18. Mt. 12, 38—42.
- Ferial. Ex. 14, 21—15, 1. Mt. 12, 46—50.
- Jakob, apostel.** 2. Kor. 4, 7—15. Mt. 20, 20—28.
- Joakim og Anna, Jomfru Marias foreldre. Ex. 19, 1—2.9—11.16—20b. Mt. 13, 10—17. eller Sir. 44, 1.10—15. Mt. 13, 16—17.
- Ferial. Ex. 20, 1—17. Mt. 13, 18—23.
- Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Ex. 24, 3—8. Mt. 13, 24—30.
- Hellig Olav, konge og martyr.** 2. Kong. 4, 42—44. Efes. 4, 1—6. Joh. 6, 1—15.
- Ferial eller Peter Krysologos, biskop og kirkelærer. Ex. 32, 15—24. 30—34. Mt. 13, 31—35.
- Ignatius av Loyola, prest. Ex. 33, 7—11; 34, 5b—9.28. Mt. 13, 36—43.

AUGUST

- Alfonso Maria Liguori, biskop og kirkelærer. Ex. 34, 29—35. Mt. 13, 44—46.
- Ferial eller Eusebius av Vercelli, biskop. Ex. 40, 14—19.32—36 (Hebr. 16—21.34—38). Mt. 13, 47—53.

(Forts. s. 17)

LITURGISK KALENDER

Forts. fra s. 16)

3. Ferial. Lev. 23, 1.4—11.15—16.27.34b—37. Mt. 13, 54—58.
4. Jean-Marie Vianney, prest. Lev. 25, 1.8—17. Mt. 14, 1—12.
5. **18. alm. søndag.** Ex. 16, 2—4.12—15. Efes. 4, 17.20—24. Joh. 6, 24—35. (Vigselsfest for basilikaen Santa Maria Maggiore i Roma feires ikke).
6. **Herrens forklarelse.** Dan. 7, 9—10.13—14. 2. Pe. 1, 16—19. Mk. 9, 1—9 (Gr 2—10).
7. Ferial eller Sixtus II., pave og ledsagere, martyrer eller Cajetan, prest. Num. 12, 1—13. Mt. 14, 22—36.
I Oslo bispedømme også festen for katedralens dedikasjon.
8. Dominikus, prest. Num. 13, 2—3a.26—14, 1.26—29.34—35. (Hebr. 13, 1—2a.25—14a 1.26—29.34—35). Mt. 15, 21—28.
9. Ferial. Num. 20, 1—13. Mt. 16, 13—23.
10. **Laurentius**, diakon og martyr. 2. Kor. 9, 6—10. Joh. 12, 24—26.
11. Clara, jomfru. Deut. 6, 4—13. Mt. 17, 14—19 (Gr 14—20).
12. **19. alm. søndag.** 1. Kong. 19, 4—8. Efes. 4, 30—5, 2. Joh. 6, 41—52 (Gr 41—51).
13. Ferial eller Pontianus, pave og Hippolytos, prest, martyrer. Deut. 10, 12—22. Mt. 17, 21—26 (Gr 22—27).
14. Ferial. Deut. 31, 1—8. Mt. 18, 1—5.10.12—14.
15. Ferial. Deut. 34, 1—12. Mt. 18, 15—20.
16. Ferial eller Stefan av Ungarn. Jos. 3, 7—10a.11.13—17. Mt. 18, 21—29, 1.
17. Ferial. Jos. 24, 1—13. Mt. 19, 3—12.
18. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Jos. 24, 14—29. Mt. 19, 13—15.
19. **Jomfru Marias opptagelse i himmelen.** Joh. Åp. 11, 19a; 12, 1.3—6a.10ab. 1. Kor. 15, 20—26. Luk. 1, 39—56.
20. Bernhård, abbed og kirkelærer. Domm. 2, 11—19. Mt. 19, 16—22.
21. Pius X., pave. Domm. 6, 11—24a. Mt. 19, 23—30.

Bønneintensjon for Kirkens misjon:

I juni: La oss be om misjonsskall blant medlemmene av de unge kirkene.

I juli: At Kristen ungdom i India legger grunnen for et levende tros-liv.

I august: At familielivet i Afrika må inspireres av kristne verdier.

Tyske bøker:

- Der Streit um den Menschen, Karol Kardinal Wojtyla, Andrzej Szostek, Tadensz Styczen, kr. 80,95.
 Papst Johannes Paul I: Botschaft der Güte und Hoffnung — Die Ansprachen Seines Pontifikats, kr. 36,50.
 Der Grosse Wochentags-Schott, Teil I & II à kr. 161,—.
 Der Grosse Sonntags-Schott, kr. 161,—.

Herderbücherei:

- Franzen-Baümer: Papstgeschichte, kr. 45,15.
 v. Balthasar: Der antirömische Affekt, kr. 24,15.
 Thielicke: Theologisches Denken und verunsicherter Glaube, kr. 13,15.
 Jesuiten, kr. 17,15.
 Stoeckle: Wörterbuch Christlicher Ethik, kr. 34,65.
 Sudbrack: Herausgefordert zur Meditation, kr. 24,15.

Ønsker De å bruke ferien til å lese det De ikke har tid eller ro til å lese ellers i året, eller å lytte til god musikk? Kom innom oss og se vårt utvalg i bøker og plater før ferien.

NTBI!

FORRETNINGEN ER STENGT I TIDEN: 9.7.—30.7.
 Åpningstid 30.7.—17.8.: 10.00—14.00.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
 Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

NB! BERGEN

Vennligst noter for spalten «Gudstjenester i helgene» følgende messetider i vår menighet fra og med 20. mai 1979:

St. Pauls Kirke: Lørdag kl. 19.00: Dialogmesse. Søndag kl. 09.00: Dialogmesse, kl. 11.00: Høymesse, kl. 19.00: Dialogmesse.

Vår Frue Kirke: Søndag kl. 10.00: Dialogmesse.

Vår kjære medsøster Cordula Laagland døde den 15. mai i en alder av 70 år. Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

Sr. Ambrosia Laagland
St. Franciskus Søstre

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo		
Lunden kloster				
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem				
Sta. Katarinahjemmet				
St. Olavs kirke				
Bispegården				
St. Joseph's Institutt				
Vor Frue Hosp. Nerveavd.				
St. Franciskus Kirke			}	Arendal
St. Franciskus Hosp.				
St. Pauls Kirke	}	Bergen		
Vår Frue Kirke				
Marias Minde				
St. Franciskusøstrenes Moderhus				
Øyenklinikken	}	Drammen		
St. Josephs Hosp., Drammen				
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest		
St. Elisabeth Inst.				
St. Mikals Kirke				
St. Mikals prestegård	}	Hønefoss		
St. Theresia Hosp.				
St. Franciskus Hosp	}	Lillestrøm		
St. Magnus Kirke				
St. Magnus presteg.	}	Tromsø		
St. Elisabeths Hosp.				
Vår Frue Kirke				
Bispegården				
St. Olavs Kirke	}	Trondheim		
Bispegården				
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg		
St. Olavs Prestegård				
St. Olavs Klinik				

Ved bestilling av olje:
 Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

film:

HAIR

— et opprør som forsvant

Det måtte jo skje før eller siden.

Etter utallige oppsetninger av sceneversjonen, har også kinopublikummet nå blitt presentert for rockeoperaen «Hair». Da sceneversjonen kom i slutten av 60-årene, representerte den en helt ny fremstilling av et ungdomsopprør som ennå pågikk. Tekstene hadde brodd, musikken var ny, og presentasjonen var utfordrende. Stykket ble omdiskutert, sett, kritisert og beundret.

Nå er det altså blitt film.

Historien er enkel nok. I 1968 ankommer en ung vernepliktig mann, Claude, i John Savages skikkelse, til New York på vei til innrulleringen. Han kommer i kontakt med en gruppe hippies, og de tar ham med på en musikalsk reise med fred og kjærlighet. Men Vietnam truer, og Claude må dra videre. Det siste ord er imidlertid ikke sagt, og vennene slår ring om Claude.

Treat Williams som hippielederen Berger gjør en god jobb, det samme kan sies om Beverly D'Angelo som Sheila og Annie Golden som Jeannie.

Dette er profesjonelle saker. Koreografi, musikk, kostymer, spill, fotografering og lydopptak er bortimot perfekte. Slik er det når Hollywood skal lage musical. For det er nettopp

Blomster, musikk, dans og pene unge mennesker har filmen nok av.

musical det er. Fra å være et nybrottsarbeide, er Hair med denne filmen redusert til å bli en hårete utgave av «My Fair Lady». All profesjonalismen til tross, dette er et svært så nøytralisert oppgjør. Man danser og synger seg gjennom protesten mot Vietnam, mot etablerte dogmer, mot småborgerlighet og mot tomme vaner. De tilløp filmen har til aggresjon, ender i flau komikk. Alvoret, viddet, kampånden, ja selve gløden fra sceneversjonen er behendig kuttet vekk i filmversjonen. Resultatet er en småkoselig veltillaget mimre-stund som er like ildfull som en gammel folkevogn.

Hvorfor skal det være nødvendig å gjøre et opprinnelig godt stykke så til de grader uten brodd? Det fører bare til at Hair's filmversjon med

alt sitt talent i bunns og grunn blir en ganske kjedelig opplevelse.

Men, for å trøste produsentene; det blir sikkert en kjempesuksess. De forskjellige ingredienser er så til de grader velblandet at et menneske som ikke går for å se en opprørsfilm, men vil ha god underholdning, kan regne med en hyggelig opplevelse.

For dem som i en jungel av mimre-seanser over sekstiårene fortsatt leter etter en saklig, varmhjertet, virkelighetsnær og ekte fremstilling av dette voldsomme tiåret, må Hair bli en skuffelse.

Hair på scenen var underholdning og opprør.

Hair på film er blitt bare underholdning.

Stort enklere kan det ikke sies.

Christian Boe Astrup

Barneåret:

I Norge har man i barneårsarbeidet villet legge like mye vekt på internasjonale perspektiver som på konkrete tiltak for norske barn. I hovedsak skjer dette gjennom informasjon om barns situasjon ute i verden, men man vil også fra norsk side være med på å rette oppmerksomheten mot spesielle gruppers vanskelige situasjon.

En gruppe barn han har rettet søke-lyset mot, er barn av foreldre som er i fengsel, i eksil eller på annen måte forfulgt på grunn av politiske meninger.

Arbeidsutvalget fikk i fjor høst en henvendelse fra *Amnesty International*, der det ble oppfordret til å støtte arbeidet for slike barn. Saken ble oversendt Utenriksdepartementet, og den fikk full støtte fra politisk hold, noe som kom til uttrykk i Utenriksministerens pressekonferanse om Barneåret den 8. januar i år.

Hittil har arbeidet for barn av politiske fanger konsentrert seg om å inkludere bestemmelser om denne gruppen i Barnekonvensjonen som behandles av *FNs Menneskerettskommisjon*, (se s. 2). Et forslag om å inkludere denne gruppen barn i konvensjonen ble reist av Sverige og Norge. Det vurderes også

hvordan denne saken på andre måter best kan fremmes gjennom det internasjonale system.

En annen gruppe utsatte barn, er de som av forskjellige grunner blir satt til mer eller mindre skadelig arbeid fra de er ganske små. *Anti-slaveriselskapet* i London (som også har en norsk avdeling) har utført et grundig og verdifullt utredningsarbeid om slikt barnearbeid. Dette utredningsarbeidet har relevans for norsk menneskeretts- og bistandspolitikk, og er særlig aktuelt i forbindelse med barneåret. For at selskapet fortsatt skal kunne utføre sitt arbeid, har Norge gitt 100.000 kroner for 1979.

Leonard Larsen, UD i «Barneårsnytt»

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

INDISKE KRISTNE FRYKTER NY LOV

Kristne i India frykter nå at en fore-
slått ny lov vil bli brukt til å kneble
all evangelisering og kristen misjons-
virksomhet i landet.

I lovforslaget heter det at forsøk på
å få mennesker til å skifte tro ved be-
stikkelse eller press, skal straffes med
fra ett til to års fengsel.

Tusenvis av kristne har gjennomført
demonstrasjoner mot loven, og den ka-
tolske biskopkonferansen i India sier i
en uttalelse at lovforslaget er et «sne-
dig og forføderisk forsøk på å stoppe
konverteringer», og at «loven er rettet
mot kristne som forkynner det gode bud-
skap og døper».

Lovforslaget er fremmet av Jan Sangh,
et medlem av det tidligere hinduistiske
nasjonalistpartiet. Dette partiet var
kjent for sin sterke motstand mot kris-
ten misjon. Indias statsminister har ut-
talt at forslaget er uakseptabelt.

Kirkeledere som har protestert mot
forslaget, hevder at selv om intensjonen
bak forslaget skulle være å hindre bruk
av tvang eller bestikkelse for å få men-
nesker til å skifte tro, er ordlyden så
vag at den vil dekke alle konverteringer
og gjøre dem ulovlige.

Dersom en slik lov skulle bli vedtatt,
vil den også gi sentrale myndigheter
rett til å hindre en religiøs gruppe i å
drive skoler og sosiale institusjoner. Kir-
ker og frivillige kristne organisasjoner
driver for tiden 150 universiteter, 2500
skoler og hundrevis av sykehus og an-
dre sosiale institusjoner i India.

De kristne utgjorde ved siste folke-
telling 2,6 prosent av Indias befolkning,
men det var den gruppering i det in-
diske samfunn som vokste raskest, sam-
menliknet med forrige telling.

Kirke-Aktuelt

BISKOPEN SOM BLE KAPELLAN

Johannes Lück, biskop av Aliwal, Sør-
Afrika, fylte 70 år i mai måned. Han
ble presteviet i Freiburg (Breisgau) i
1937 og arbeidet deretter som misjonær
i Sør-Afrika, der han senere ble biskop.
For få år siden nedla han imidlertid
sitt embete, av helsemessige grunner,
men har siden 1974 fungert som kapellan
i Bokesch, i Nordtyskland.

KNA

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tif. 21 69 06

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen

Tif. 21 18 32

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

EDVARDSEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 11 220 - Fredrikstad

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82

BERGEN

FORBEIKNINGS-AKTIESELSKAPET LVVS-FORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Eches Færrehandel

NYGARDSGT. 19

MUNKEN...

(Forts. fra s. 11)

aldri takka Gud nok for den rike gåva kallet til klosterlivet hev vori for meg.

Dei som mediterer i dag, talar ofte om metodar der dei brukar ein «mantra» — ord på eit austleg språk som dei ikkje forstår, men langsamt tek oppatt under meditasjonen. Me hev noko som liknar på dette i den kristne tradisjonen, men eg ville helst kalla det «eit bønneord». Kassian rår oss til å brukka eit bønneord frå Davidssalmane, og frå dette hev me fengi dei ordi som byrjar alle våre tidebøner, «Gud, kom og hjelpa meg.» Sjølv hev eg i mange år brukka Jesusbøni: «Herre, Jesus Kristus, miskunn deg over meg», som er eit ord frå evangeliet. Eg veit at mange hev funni hjelp i zen og transcendental meditasjon, men desse metodane kunne aldri erstatta denne bøni for meg. Jesusbøni er mektig, «for det finst ikkje heller noko anna namn under himmelen som er gjeve millom menneske soleis at me skal verta frelste ved det» (Ap.gj. 4:12).

— *Hvorfor kom du til Norge?*

— Familien åt far min var svensk. Då eg var gut, lærde eg svensk, las Bibelen på det språket og hørde godmor mi då ho fortalde med lengting om det gamle landet. Som cisterciensarmunk visste eg at me hadde havt mange kloster i Norden før reformasjonen, og det gjorde at eg ynskte og bad om at vår orden ein dag ville koma attende til dei skandinaviske landi. Då eg fekk løyve frå abbeden min til å leva som eremitt, var det ikkje so rart at eg kom til det bispedømet der bispen sjølv var cisterciensar . . .

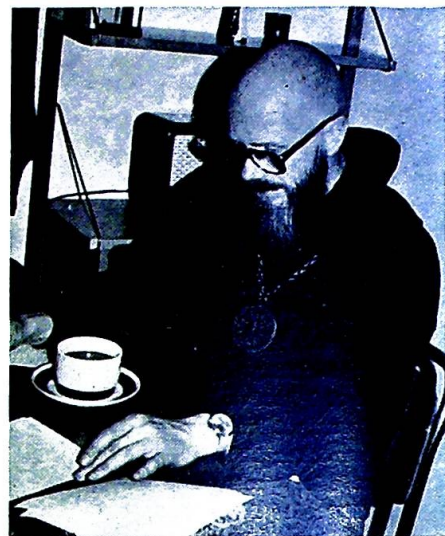
— *Betyr det at du gjerne ser at dere blir flere munkar i Tinn?*

— Det var nok tanken med å flytta frå Kåsi til Hylland. No veit eg om to eller tri andre som gjerne vil koma til Noreg for nokre månader i

allefall for å hjelpa meg litt og sjå om dei kan greia livet her. Det er ikkje berre eit spørsmål om det norske klimaet, men det einsame livet i Tinn må vera ein stor overgang for ein som kjem ifrå eit stort kloster med mange munkar. Likevel finst det sume som trivst godt i eit enklare liv og eit mindre klostersonn. Det veit eg frå den tidi eg var i Chile, der me var berre ni munkar.

— *Tror du at cistercienseridealet er forenlig med norsk mentalitet?*

— Jau, det trur eg. Mange nordmenn er naturleg kontemplative. Mange likar å vandra åleine ute i skog og mark. Rørsla «Framtiden i våre hender» syner at mange søkjer ein enklare livsstil og ynskjer å koma attende til jordi og naturen. I dei siste åri hev mange nordmenn synt stor interesse for meditasjon, og dei hev ofte teki opp metodane frå Austen sidan dei ikkje kjende til noko i den kristendomen dei var vane med. Alt dette passar godt med cisterciensarlivet. Nordmennene hev dessutan stor sans for det praktiske livet, og søkjer helst det jordnære, konkrete, framfor innvikla filosofiske tankar. Den engelske kardinal Newman (han som skreiv «Leid, milde ljøs») skildra munken Benedikt som «barn og poet.» Kan henda ville nokon kritisera denne definisjonen som roman-

tisk. Men eigentleg ville Newman få oss til å forstå at mentaliteten åt munken, — som barn og poet, — nettopp er det motsatte av mentaliteten åt Dominikus (som han kalla «vitskapsmannen» — scientist), eller Ignatius, mannen med den praktiske tenkjemåten (practical common-sense). Munken er poet avdi kunsten ikkje hev som mål å analysera, klassifisera, meistra ting. Målet åt munken er å taka imot dei openberra løyndomane, mysteria, i ei ånd av undring, entusiasme, bøn og kjærleik. Poesi krev at me ikkje set oss sjølv over dei tinga som poesien bur i, men ved føtene deira. Kontemplasjon, — som poesi, — trekkjer oss mot passivitet, sameining og kjærleik. For Newman var teologien åt fedrane, — den teologien som er dagleg kost for munkar og nonner i det monastiske livet, — poesi.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnel Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480